

Contra la nostàlgia

Maria Canelles Trabal

Narratives

Contra la nostàlgia

Narratives

144

© 2022 Maria Canelles Trabal

© Laura Sangrà Herrero, per l'obra de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició
Angle Editorial
c. Mallorca, 314, 1r 2a B / 08037 Barcelona
T. 93 363 08 23
www.angleeditorial.com
angle@angleeditorial.com

Disseny de col·lecció i de cobertes: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: setembre de 2022
ISBN: 978-84-19017-25-3
DL B 14195-2022
Imprès a Romanyà Valls SA

No és permesa la reproducció total o parcial d'aquest llibre,
ni la incorporació a un sistema informàtic, ni la transmissió en cap forma ni per cap mitjà,
sigui electrònic, mecànic, per fotocòpia, per gravació o altres mètodes,
sense el permís previ i per escrit dels titulars del copyright.

Contra la nostàlgia

Maria Canelles Trabal

1.

Ha mort la mare. La tinta és blava. Feia tant temps que no escrivia a mà que havia oblidat la meva lletra. M'ha sorprès sobretot la forma de la e. M'agrada notar el pes de la Circe quan s'adorm a la meva falda. La meva gata es diu Circe. La primera es deia Dido i vaig plorar tant quan va morir que vaig decidir que mai més passaria per un dol semblant. Des de llavors he procurat que les gates que adopto siguin ben iguals a les seves predecessores i a totes els poso el mateix nom. Fa més de vint-i-cinc anys que convisc amb la Circe i ara ja no sé si ella ha estat dues o tres gates. Voldria viure sense cap pena, encara que això impliqui viure sense gaires alegries. M'agrada com llisca aquest bolígraf blau. *Blava. BLAU*. No hi ha cap e en aquestes paraules. Ha mort la mare i no soc capaç de recordar quina novel·la comença amb aquesta frase. Em pregunto si adormir un nadó en braços es deu assemblar gaire a la sensació d'escalfor i benestar que desprèn ara mateix la Circe. Diria que mai he tingut un nen de mesos a coll, i si l'he tingut no me'n recordo. Tinc seixanta anys i quatre mesos mentre estic escrivint aquestes ratlles. Sei-

xanta i mig. Escric números i lletres amb bolígraf en una llibreta vella que he trobat mentre feia les maletes. La mà fa un soroll com de carícia aspra sobre el paper. Durant molts anys vaig portar una mena de dietari. El curs passat vaig tenir un alumne que es pensava que a Barcelona la gent anava vestida amb toga romana i en canvi s'imaginava que a Madrid anava tothom amb capa. No vull fer més classes a alumnes estúpids. No vull fer més classes. Però tampoc m'imagino acabar la monografia que estic escrivint. *Teatre de carrer durant festivitats efímeres al segle XVI. Estudi comparatiu dels casos anglès, francès, espanyol i català.* Fa molts anys havia tingut una piga al pòmul esquerre que em donava un aire distingit. Me la vaig treure perquè s'estava convertint en una berruga, i des de llavors el que tinc al pòmul és un petit senyal on hi havia hagut la piga. M'entretinc molt sovint traient boletes a jerseis vells que no em torno a posar. I per això he trigat més d'un dia a fer les maletes. Perdre el temps. Acabo de descobrir que *temps* és una paraula que m'agrada escriure. Dibuixar, vull dir. *Temps*. Té una e, i la ema lligada a la pe implica un traç bonic. *Traç* és una paraula que feia molt que no utilitzava. No sé quina hora és, suposo que el taxi no trigarà a arribar. Durant mesos em vaig obsessionar a aconseguir sentir el so d'una fulla en caure a terra, atrapar-ne el frec just. Suposo que la idea de silenci absolut m'aclapara i sempre busco els sons de qualsevol cosa. Mai vaig aconseguir sentir la fulla tot i que, d'alguna manera, en percebia la vibració. Sempre depenc que algú em porti perquè no tinc carnet de conduir. Diria que cap de les meves

germanes en té i aquesta podria ser una de les poques coses que compartim, ara que la mare és morta. Una vegada, quan gairebé tenia trenta anys i vivia a UK, vaig tenir un accident: portava el cotxe una noia italiana que no estava acostumada a la conducció anglesa i vam tenir un xoc frontal. Per sort només em va quedar una cicatriu al genoll, una cremada i bastanta por als cotxes. Mai he tingut por de volar, però. En aquell cotxe hi anava amb dos amics íntims i va ser l'últim cop que els vaig veure. La Circe respira i a poc a poc s'està fent fosc, amb prou feines veig el que estic escrivint. Ha mort la mare i espero un taxi. El trajecte: taxi fins a l'aeroport; vol curt a Nova York; escala llarga de sis hores; vol a Londres; escala curta de tres hores; vol a Barcelona; tren fins a Sabadell. Vaig trigar quaranta anys a fer aquest viatge i el desfaré en menys de tres dies. No tinc bitllet de tornada, no sé si reprendré les classes. I tu què esperaves?, m'ha dit la Maitte per telèfon. La seva veu sonava artificial, elèctrica, com sempre. La veritat és que no m'esperava res, tampoc la mort de la mare. Fa molt que convisc amb la seva idea, la de la mare, vull dir, i no sé fins a quin punt la meva vida variarà amb la seva mort. Sospito que ben poc. Del Mediterrani trobo a faltar les figues i les carxofes. Últimament faig conserves, he après a fer kimchi i he perfeccionat les anxoves. Compro quilos de fruita per fer-ne melmelades que acumulo en un armari de la cuina. Vaig aprendre a fer anxoves per casualitat: vaig trobar-me pel carrer un llibre de receptes mil·lenàries, una edició vella i no gaire bona, però em va fer gràcia provar de fer-ne tot i

que a mi mai m'havien entusiasmat, les anxoves. Ara no les podria obviar de la meua dieta i he anat afinant la tècnica de la salaó del peix gràcies a vídeos i blogs especialitzats. Quan era joveneta de vegades m'imaginava que si entrés en un programa de protecció d'aquests de l'FBI que t'obliguen a canviar d'identitat l'únic tret de la meua personalitat que mantindria seria la lectura. Però ara no recordo l'última novel·la que vaig acabar. En canvi, no em puc imaginar la meua vida sense música. Des de fa uns mesos estudio grec clàssic i faig exercicis de traducció amb textos d'Heròdot. Sempre m'he mossegat les ungles. Som tres germanes: Maite (els pares sempre li havien dit Maria Teresa), Meritxell (que soc jo, tot i que ja fa anys que em diuen Meri) i Imma (Immaculada a casa). La meua mare es deia Consol i va morir ahir i la meua germana gran s'ha sorprès que em sorprengué. I tu què t'esperaves? Doncs no ho sé. Res. *Res* és una paraula bonica, però massa curta per ser escrita a mà. Quan arribes a casa?, ha preguntat la Maite, també. *Casa* és una paraula lletja, repetitiva i anodina. Casa són els meus pots de colors amb melmelades com pintures flamenques en museus atapeïts. Per menjar-la sola la trobo massa dolça, la melmelada, i la barrejo amb iogurt o formatge fresc. La Circe no és casa, podria viure sense ella, però m'hi he acostumat. Ha mort la mare i ella segur que no era casa. Diuen que casa és la llengua materna. Fa estona que escric en un idioma que no estic acostumada a utilitzar i m'hi sento estranya. M'agradaria utilitzar paraules de la mare, però no en trobo l'ocasió. *Xaix. Abnegació. Petador.*

Full en blanc. FULL EN BLANC. minúscula. MAJÚSCULA. Faig proves cal·ligràfiques. No aconseguixo recordar el títol de la novel·la que començava així, la dec haver oblidat. Llegir, doncs, no serveix per a res, perquè s'oblida. De jove feia mitja i teixia jerseis i bufandes, això també ho vaig deixar de banda, però almenys em va proporcionar un bon grapat de peces per treure'n boletes. Em fa mandra viatjar, sobretot perquè se'm tapen les orelles i em fa l'efecte de tenir el cap sota l'aigua. Malgrat això, durant una temporada viatjava molt. *Temporada* també és una paraula que m'ha agradat escriure. He anat a congressos sobre teatre renaixentista i barroc a Nova York, Brusselles, París, Madrid, Coïmbra, Verona, Roma, Tel-Aviv, Amsterdam, Estrasburg, Frankfurt i totes aquelles que ja no recordo. València és una ciutat que no m'agrada. Durant nou anys vaig viure a Londres. Quan viatjava tant m'agradava aprofitar per anar a concerts de música clàssica a grans sales. Em fascinava veure com els noms d'alguns intèrprets es repetien arreu i em feia sentir estranyament acompanyada coincidir-hi a diferents ciutats del món. Sempre he sigut meticulosa a saber-me els crèdits de les pel·lícules o les programacions dels concerts, no saps quan et pots trobar un nom conegut. Quan vivia a Londres, una vegada, van detenir un violador reincident que era un veí del mateix carrer on jo vivia. Atacava les dones als portals de casa seva amenaçant-les amb un cúter i cada matí ell i jo ens dèiem bon dia quan ens trobàvem a la parada de l'autobús. Una noia del departament que està a punt de llegir la tesi i que ha entomat

algunes de les meves assignatures em va dir, mirant a terra, que treballar amb mi la feia plorar tot sovint. Ansietat, va dir. Fa quatre mesos, a la feina, em van deixar clar que aquestes situacions no es podien repetir. Durant un temps vaig pensar que m'aniria bé tenir una caseta al costat d'un llac per descansar-hi els caps de setmana i en vaig llogar una. Al cap d'uns mesos ho vaig deixar córrer perquè tenia la sensació que em passava els caps de setmana fent bosses d'una casa cap a l'altra i no m'acabava de relaxar. Quan era jove vaig viure amb una noia que estudiava flauta: fèiem torns per estudiar perquè si no la música ho inundava tot. Encara que, llavors, ja m'espantava el silenci. Sempre m'ha costat distingir el temps d'oci del temps que dedico a la feina, però darrerament m'he vist obligada a inventar-me aficions. Suposo que si no tingués plaça fixa, ni fes tants anys que treballo en aquesta universitat, em farien fora. Per començar, ja m'han apartat de la direcció del departament. Mai tinc ganes que canviï res, estimo la rutina. Si no fos tan neta gaudiria de veure com s'acumula la pols sobre els mobles. És curiós pensar que visc en una ciutat que té un nom grec i que és tan lluny de Grècia. Oblido abans les olors que qualsevol altra cosa. Encara que faci anys que no veig la mare i que ara s'hagi mort, no crec que s'esborri mai el seu to de veu. El cos no pesa, la veu sí. Sempre m'ha fet molta por la sordesa, m'aterreix la idea de com deu ser viure sense sentir-hi. Aïllada, suposo. M'agrada trobar fotografies antigues de gent que no conec, sobretot d'escenes familiars i vulgars (celebracions, estiuejos, sobretauls, etc.). La gent que hi

surt sempre sembla amb ganes de viure però són inexistent: tant les ganes com les persones retratades. Quan en trobo als encants, o al costat d'un contenidor perquè algú ha buidat la casa d'un vell, les recullo i en trio alguna que poso en un marc i la deixo en un lloc visible de casa. No rebo gaires visites però em diverteix veure com els invitats s'esforcen a buscar-me semblances amb les persones anònimes retratades. Durant uns mesos vaig tenir una veïna que s'explicava una història abans d'anar a dormir, la sentia a través de la paret, que entre els dos dormitoris és un envà. Era una senyora que vivia sola i ignoro perquè o per a qui relatava una història en veu alta cada nit, com una Sherezade sense oient. Poques vegades distingia tota la peripècia, però la modulació de la seva veu m'ajudava a agafar el son. Potser ella sabia que jo l'escoltava i per això explicava aquelles històries. M'hauria d'obligar a tornar a la lectura per mitjà d'algun mètode: llegir per ordre alfabètic d'autor, un llibre per lletra, per exemple. O per mida: el següent ha de fer un centímetre més que l'anterior. I així anar fent. Però hauria de comprar-los o agafar-los en préstec d'alguna biblioteca perquè fa temps que em vaig desprendre de tots els meus llibres. Sempre he jutjat els cossos dels altres, sobretot quan els veig ballar. Quan no puc dormir em mossego el llavi. Hi tinc durícies. Durant un temps, per aconseguir adormir-me bevia vi i bourbon. Però només servia per agafar el son abans i despertar-me al cap de poques hores amb el cos masegat i amb la sensació d'haver mastegat pols de talc. Ara prenc pastilles. Vaig deixar de venerar el llibre com a

objecte el dia que hi vaig veure el meu nom imprès en una coberta. Es tractava d'una edició crítica d'entremesos espanyols del segle XVI. Voldria ser capaç de viure esterilitzada, com en una sala blanca. Amb la companyia d'una gata, això sí, que tant li fa que sigui aquesta o aquella altra. Tinta blava. Tinc tanta tinta en tots els tinters. Tenia dotze anys la primera vegada que vaig llegir *Mujercitas* i tan bon punt vaig arribar al final, vaig tornar-la a començar. Durant anys vaig viure obsessionada amb aquesta novel·la i hauria volgut que les meves germanes fossin realment les germanes March. Quan era petita m'imaginava sovint que era observada per admiradors secrets des dels miralls de casa i em comportava per tal d'agradar-los. He trobat una llibreta vella mentre feia les maletes i no sé encara per què jugo a dibuixar paraules en els fulls que havien quedat buits. «Londres 1980», diu a la primera pàgina. Casa em sembla més aviat la lletra d'un mateix. Les úniques paraules que últimament escric a mà són amb caràcters grecs i llegir textos meus escrits fa dècades m'ha fet retrobar les meves es, les pes, aquestes cues lletges que faig per fer les efes, les emes que mai tenen les muntanyes que necessiten... Escric com ho havia fet i la meva mà es mou igual que sempre. Casa és el manuscrit, doncs. No tinc color preferit però sí paraules preferides, però no pel que volen dir, sinó per les formes que tenen. A partir d'ara les escriuré a mà i les posaré en els marcs on hi tinc fotos de desconeguts. Soc una persona metòdica, m'agrada implementar sistemes i organització a gairebé tot el que faig. Quan em mossego les ungles, per

exemple, ho faig per ordre: del dit petit de la mà esquerra al dit petit de la mà dreta, passant per tots i cadascun i sense aturar-me. També m'estiro els repelons. M'empeny l'autodisciplina, no el plaer ni el dolor. Adoro fer llistes i normalment tinc una llista de llistes. El que més m'agrada és l'aspecte que prenen un cop han estat ratllats tots els ítems. Al mòbil em distreuen moltíssim les aplicacions que rejoyeneixen les cares: em fascina veure com allisen la pell, no perquè treguin anys sinó perquè esborren cicatrius. Tinc obsessió pels llits ben fets i un dels plaers més grans que valoro és enfundar-me entre llençols nets i tibants. Sempre dormo tapada, encara que faci calor. Trobo profundament ridículs els moviments i sorollets que fan la majoria de pares per fer dormir els seus nadons en braços. La meva germana Maite ha estat amb la mare mentre es moria i em pregunto qui tindrà a prop jo quan m'arribi l'hora. No em cansaria mai d'escoltar les *Variacions Goldberg* o la *Cantique de Jean Racine* de Fauré. De petita em quedava encantada jugant amb l'eco. Eco és una nimfa convertida en so repetitiu i buit de sentit per un amor no correspost. Com que la veu pesa més, el que se li evapora és el cos. Tinc por que a mi no em passi el contrari i que em quedi sense veu. Com que visc sola, puc passar-me dies sencers sense pronunciar ni un mot. M'adono que des de fa estona estic fent una mena de llista en una llibreta vella que he trobat mentre feia les maletes pel sol fet de notar el plaer de dibuixar lletres. No recordo l'últim cop que vaig fer alguna cosa per simple delit. Una administrativa de la universitat em va explicar

que es maquillava seguint tutorials de YouTube i després es netejava la cara a consciència. Era una manera de passar la tarda. No sé per què m'ho va explicar. No entenc la gent que necessita testimonis de les seves excentricitats. Des que vaig venir a viure a Syracuse, ara fa més de trenta anys, he fet exercicis regulars per buidar-me la memòria. Em fa molta angúnia pelar fruita perquè no suporto la sensació enganxosa i mullada als dits. Quan faig melmelada utilitzo guants de làtex. Faig conserves que no consumeixo i estudio una llengua morta sense compartir-la amb ningú: he perdut tot el pragmatisme de cop i volta. Fa molts anys, quan trobava una notícia relacionada amb alguna cosa que m'interessava, la retallava i la guardava en carpetes datades. Volia fer-me un arxiu particular, potser perquè ho havia vist fer al pare amb les seves fotografies. Vaig llençar tots aquests reculls de premsa perquè formava part de l'entrenament d'oblit que m'havia imposat. No puc evitar somriure quan sento algú amb un accent americà molt marcat, i això, vivint aquí, és un esport de risc. Durant vuit anys vaig ser l'amant d'un home casat i al final va resultar ser un pusil·lànim. Em fa molt fàstic veure raspalls de dents d'altres. Ha mort la mare i ara penso que si jo hagués estat mare potser hauria sigut més bona filla. Crec que mai vaig dir t'estimo a la mare però tampoc recordo que ella m'ho digués. M'agrada corregir errors ortotipogràfics (sobretot dobles espais) als treballs d'alumnes i a vegades en cometo expressament en textos que escric jo, tot i que no té tanta gràcia perquè sempre recordo on els he fet. No podria viure en un lloc

sense asfalt ni edificis alts. Em relaxa que em rasquin el cap però no he trobat mai ningú que m'ho faci despresament. Abans sempre somniava, però des que prenc somnífers, el son és buit. En algun moment de la meua vida vaig voler ser escriptora però això també ho he oblidat. A vegades imagino que visc sense gravetat, que floto. Em pregunto si deu ser una sensació similar a la que tenen els fetus dins la panxa de les mares. En tot cas, no es deuen sentir mai sols. Voldria ser capaç de viure sense memòria però poder recordar coses d'abans de néixer. Estic rotundament en contra de la següent sentència: el principi de plaer guia la vida més que el principi de realitat. No recordo quan va ser l'últim cop que vaig plorar. Somric sovint però gairebé sempre motivada pel sarcasme. No sé a quina edat vaig fixar la meua lletra manuscrita ni quins criteris orientaven les decisions de dibuixar d'una manera o una altra les es, les efes, les pes. Mai he suportat les espirals a les llibretes i per això la que he trobat oblidada en un calaix està cosida. Les meves germanes són unes perfectes desconegudes a aquestes alçades, només en tinc algunes dades biogràfiques sense interès, les que ha deixat la mare durant tots aquests anys al llarg de monòlegs gravats tot sovint al meu contestador: la Maite es va casar jove i va ser mare ràpidament. Va ser directora d'una escola privada d'una congregació religiosa vinguda a menys fins que es va jubilar. Ara viu sola perquè tant l'exmarit com els fills i els nets se'n van anar a l'estranger. No sé si això la fa sentir més sola o alleujada. L'Imma és bibliotecària, té un fill que encara deu tenir edat per estar a la

universitat; també viu sola: l'amor de la seva vida la va abandonar. D'ella no sé si manté aquell aire entre ingenu i perspicax. Em fa més por encarar-me a elles que al cadàver de la mare. No llegeixo novel·les però fullejo sovint diccionaris. Vaig tenir una àvia que deien que s'assemblava a Ofèlia. No porto mai paraigua. Em costa molt dormir amb silenci absolut i em calma el so somort de qual-sevol motor. És una manera d'assegurar-me que no m'he tornat sorda. Aniria sovint a nadar si no fos perquè em fa angúnia tot el que té a veure amb els vestidors (la gent, el vapor, l'olor de clor, les xancletes, etc.). I perquè no suporto ficar el cap sota l'aigua. L'altre dia llegia no sé on que una de les tortures més esteses a tot al món és alterar les hores de son del presoner deixant els fluorescents sempre encesos. Als aeroports no s'apaguen mai els llums. La mare va regentar un cosidor a casa durant cinquanta anys i des que vaig marxar-ne no he tornat a enfilar una agulla. Durant temps, això em semblava un acte rebel. Se m'acaba d'ocórrer la paraula *empaquetar* i també la trobo bonica. La e amb la ema i la pe. Dibuixo. Els escrits antics que omplen aquesta llibreta vella són cants de sirena estampats per a mi mateixa. Si segueixo escrivint als espais buits, doncs, acabaré topant amb els esculls. Qui no té feina, el gat pentina. Tinc dues germanes i, en haver buidat la memòria, no en recordo gairebé res. La meva mare ha mort però això no canvia el fet de seguir vivint amb ella. Sobretot amb la seva veu. Ara ho recordo: és *L'étranger*, però no importa perquè jo no estic escrivint cap novel·la. El cos em desconcerta: se m'ha adormit una

cama però no se m'ha cansat el braç. Ara, que arriba el taxi, hauré de fer moure la Circe, que es queda aquí, de masovera. M'enduc la llibreta per seguir guixant, és un exercici distret.

2.

Quan la Meri va arribar a Londres tenia dinou anys, deu mesos, tres setmanes i una cicatriu tendra al baix ventre.

Portava una llibreta cosida amb tela (una de les que el pare feia servir per passar comptes del cosidor) i a la primera pàgina hi havia una llista. En arribar a Londres, va seguir l'ordre de les accions que hi havia anotades. El primer que va fer va ser deixar les maletes a una consigna de Charing Cross i anar-se a tallar la cabellera de nena. Es va fer crepar els cabells i es va comprar uns texans descolorits que no va entendre si eren cars o barats. Després, va entrar en un cinema tota sola. El fet de poder fer qualsevol cosa en soledat, sense haver de demanar espelmes o permisos, l'omplia de plaer. Va veure un musical que acabaven d'estrenar, *Grease*, i el va trobar insuls però desconcertadament ple d'optimisme. Estava a punt d'acabar la dècada dels setanta i es quedaria en aquella ciutat gairebé deu anys. Després de l'accident, mai més en voldria saber res.

La Meri era una noia resolutiva i tenia molt bona consideració d'ella mateixa. Creia que el que havia viscut jus-

tificava la seva actitud intrèpida i dura davant la ciutat gegantina i la memòria li donava desconfiança i perspicàcia suficient per no tornar a ser enganyada. La seva mare l'havia carregat de consells. Ves fent, ràpid, ràpid, que després no podràs tornar enrere. Ella no tenia pas aquesta intenció, per res del món voldria retornar enrere, ni enlloc.

En qüestió de tres setmanes va aconseguir construir-se una vida, a Londres. Primer de tot, es va desempallegar de l'espia de la família. Es tractava d'una noia que havia anat a aprendre a cosir amb la mare i que vivia a Londres perquè s'havia casat amb un anglès que havia conegut a Lloret un estiu. Era la coartada que havia preparat per als pares però la va anar a veure tranquil·lament i li va explicar una mentida com una casa: que li havien donat una beca per a la residència femenina universitària i que, sentint-ho molt, ni podria quedar-se amb la seva família ni fer de cangur dels seus tres adorables i pèl-rojos fills de l'anglès.

També va trobar una pensió. Aquest objectiu el va assolir amb més rapidesa del que havia pensat. Es creia que essent noia i viatjant sola li seria difícil trobar un lloc que no fos de mala mort. Però va descobrir que Londres no era com les altres ciutats que ella havia conegut fins llavors. Li agradava perquè, encara que el cafè fos aigualit i la moqueta fes pudor de peus i d'humitat, els llençols sempre eren nets i es trobava cada vespre el llit ben fet i tens.

Al mateix temps, es va matricular a la universitat. Això va ser més complicat perquè encara no se sentia segura del tot amb l'anglès. Es va matricular a filologia romà-

nica, amb especialitat espanyola, per no patir massa. Va buscar feina i en va trobar: d'acomodadora en un teatre musical famós i brut de Shaftesbury Avenue. Treballava de vespres i s'ho podia combinar amb les classes. Havia de portar un uniforme que figurava roba d'època que li va proporcionar una erupció epidèrmica (una granissada al coll, als canells i als turmells), però al cap d'uns dies se li va curar i la pell es va acostumar a la disfressa. Finalment, es va renovar tot l'armari amb el sou de les primeres setmanes i es va acostumar a fer-se dir Meri en lloc de Meritxell o Txell. Trobava que era més fàcil per al context anglès i li sonava molt més fresc. Des de sempre el so explosiu de l'última síl·laba del seu nom l'havia molestat.

Va trigar a fer amics. L'anglès la feia anar amb peus de plom: era evident que tots els mesos a la residència Santa Isabel no li havien servit per aprofundir en l'idioma. A banda de la barrera que suposava la llengua, però, tenia la convicció que no necessitava ningú: només ella i la ciutat sense horitzó. La pluja de Londres, temuda i mitificada, li va semblar la frescor que necessitava per netejar-se de tants aires resclosits com portava enganxats a la roba i als cabells. No hi havia dubte que en aquella ciutat es respirava molt millor que d'on venia. La foscor dels carrers era una meravella perquè li permetia ser anònima i no viure enlluernada pel sol mediterrani que ho envaïa tot, l'esclafava i l'assenyala com el focus d'un helicòpter.

Ja portava uns mesos treballant quan va descobrir que una noia de la feina també tenia taques a la pell per culpa

de l'uniforme. Van intercanviar unes cremes i, d'aquesta manera, es van fer amigues. La Francesca Biagiotti era italiana i flautista. Anys més tard coneixeria, a la facultat, l'home amb qui li hauria agradat tenir fills. Aquestes van ser les persones més importants per a la Meri durant els anys següents. Però encara faltava molt, per a tot això.

Un cop ja tenia un lloc on viure i feina i havien començat les classes, va començar a notar l'angoixa. Per sort, la Meri havia après a controlar el seu cos i encara que tingués molta por, si estava en companyia d'algú mantenia una fortalesa inequívoca. Però a vegades, quan es quedava sola (sobretot si era de nit), tenia la sensació que no hi sentia bé, com si tingués el cap sota l'aigua, i que es podia quedar sorda de cop i volta. Llavors, se li acabava l'aire i s'ofegava.

3.

Nostos (νόστος, en plural *nostoi*, νόστοι), en grec antic, vol dir 'retorn' o, concretament, 'viatge de tornada a casa'.

D'aquí ve *nostàlgia*, perquè el que pressiona a tornar a casa és el record.

És el que els passa a les tres germanes que va descriure Txékhov: desitgen retornar a Moscou però el que realment volen és tornar a ser unes nenes felices i segures a recer del seu pare. Només saben viure recordant i per això és una història tan trista.

La paraula *nostàlgia* té data de naixement i no va ser encunyada per cap poeta, sinó per un estudiant de medicina suís l'any 1688: Johannes Hofer (1669-1752). Va prendre la paraula *nostos* i hi va afegir *algos* (άλγος), que en grec vol dir 'dolor'. Ell volia descriure l'estat patològic dels soldats un cop han retornat a casa, els símptomes del qual són febre, pols irregular, llanguiment i dolor constant d'estómac.

Record i dolor no es poden separar, doncs.

Mai he sentit nostàlgia. No sabia on tornar.